

Werk

Titel: Herbarium Amboinense, plurimas conplectens arbores, frutices, herbas, plantas ter

Jahr: 1750

Kollektion: Zoologica

Digitalisiert: Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen

Werk Id: PPN369547365

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN369547365>

OPAC: <http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=369547365>

LOG Id: LOG_0037

LOG Titel: Caput Vigesium. Herba memoriae. Daun ingat. - Twintigste Hoofdstuk. Het Memorie-kruid

LOG Typ: chapter

Übergeordnetes Werk

Werk Id: PPN369544501

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN369544501>

OPAC: <http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=369544501>

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Georg-August-Universität Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen
Germany
Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

Tabula Undecima

Plantam exhibet, quæ *Auris canina femina* RUMPHIO vocatur.

OBSERVATIO.

Hæc *Auris canina femina* a variis Botanicis ad varias plantarum classes relata est, quarum primarias in *Thes. Zeyl. pag. 16.* commemoravi, ubi mihi dicitur *Amarantus spicatus* Zeyl. foliis obtusis *Amaranto* Siculo *Boccone* similis. *Hermano* in *Mus. Zeyl.* dicitur *Verbena Indica*, spicata foliis obtusis. In *H. Cliff. pag. 10.* dicitur *Verbena* foliis obtuse ovalibus, spica carnosâ nuda, a *Vaill.* de struct. florum dicitur *Sherardia Teucris* folio, flore purpureo &c.

Tabula Duodecima

Ad Figuram primam plantam denotat, quæ *Auris canina* mas dicitur.

Figura secunda *Herbam Memoriam* exhibet.

CAPUT VIGESIMUM.

Herba memorie. Daun ingat.

Hæc planta e genere *Parietaria* videtur esse, quæ caules emittit tenues ac simplices unica e radice, paulo crassiores filo nautico, virides, angulosos, rugosos, & in amplos articulos distinctos, ad inferiorem partem terræ incumbentes instar graminis cruciati; Articulis bina adstant folia sibi opposita, ac quatuor simul crucem formant, seu cruciata sunt, quæ digiti articulum longa sunt, ad posteriorem partem latissima, ac superius acuminata, illis *Basilici* similia, sed breviora, tenuissima, ac tenerissima, paucis obliquis & valde protuberantibus costis distincta, ad tactum rugosa, & vestibis quodammodo adhaerentia, quæ videntur esse sicca, & ex nigro virentia, si vero inter digitos fricentur, in mucum quasi dissolvuntur.

Articulis quædam adstant viridia capitula instar feminis *Sinapios*, quæ superius parum albicant, ac gilva sunt, pusillaque instar *Milii*, crepitantia, si parum inter dentes comminuantur, fere uti in præcedente gramine cruciato.

Totius herbæ sapor satius est seu acidulus, ac simul odorem præbens *Cucumerinum*.

Radix vilis est, ac facile eradicari potest, tres quatuorve emittens caules, spithamam vel pedem altos, in nullos laterales ramulos distinctos.

Nomen. Latine *Herba memorie*, & *Parietaria Amboinica*; Malaice *Daun ingat*, aliis *Rube*, & *Daun bara*, h. e. *Anthracum herba*; Ternatice *Goffo soninga*, vel proprie *Sonjinga*, h. e. *herba memorie*, quum foliola vestibis adhaerentia prætereuntes quasi recordari faciunt aliquid.

Locus. Sub sepibus crescit, & in hortis circa pallos.

Ufus. Folia inter digitos contrita, donec in mucum convertantur, quod facile fieri potest, quibusvis inponuntur *Anthracibus* fere maturatis, quarum ardor mox exstinguitur, quæque inde magis maturantur, ac facile aperiuntur, ita ut pus exfluat, unde & ipsis etiam inponuntur, licet apertæ sint, sed in initio maturationis nimis debilia sunt.

In Malaiensi Grammatica hæc foliola alicui missa denotant, talem oportere aliquid recordari, seu memorem esse alicujus rei vel personæ.

Muriguti *Hort. Malab. part. 10. fig. 32.* quodammodo cum hac convenire videtur planta, Malabarensis vero rugosior est, majores gerens fructus seu femina, in usu autem *Anthracum* conveniunt, ubi porro additur, si coquatur in oleo *Calappus* & *Croco*, (forte *Curcuma*,) vulnera curare. Adnotator eam vocat *Alfinæ* adfinem flore candido.

De Elfde Plaat

Vertoont een plant, welke de *Honts-oor*, het *Wyfje* by RUMPHIUS genaamt wert.

AANMERKING.

Dit wyfjes *Honts-oor* is van verscheide Kruidkenners tot verscheide geslagten van planten gebragt, waar van ik de voor-naamste in de *Thes. Zeyl. pag. 16.* heb aangehaalt, alwaar ze van my genaamt wert *Ceylonische geaairde Amaranthus*, met stompe bladeren, gelyk aan de *Sicilische Amaranthus*, van *Boccone*. By *Herman* in zyn *Mus. Zeyl.* wert ze *Indische geaairde Verbena* genaamt; in de *Hort. Cliff. pag. 10.* *Verbena* met stompe ovale bladeren, met een vleeftige naakte aair. Hier toe behoort de *Sherardia* met het blad van de *Teucrium*, en een purpere bloem, by *Vaill. de struct. flor. &c.*

De Twaalfde Plaat

Vertoont in de eerste Figuur een plant, welke de *Honts-oor* het *Mammetje*, genaamt wert.

De tweede Figuur wyft aan het *Memorie-kruid*.

TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Het Memorie-kruid.

Van 't geslagt van de *Parietaria* wil dit kruid zyn, 't welk met dunne en enkele steelen uit eene wortel opschiet, wat dikker dan zeilgaarn, groen, geboekt, ruig, en in wyde leden verdeelt, omtrent bet onderste op de aarde bukkende, gelyk 't voorgaande *Kruisgras*. Aan de leden staan twee blaadjes tegens malkander, en met hen vieren in 't kruis. Dezelve zyn een lid van een vinger lang, omtrent bet agterste breedst, en vooren toegespitst, die van 't *Basilicum* gelyk, dog korter, zeer dun, en teer, met weinige schuinse en zeer uitbuilende ribben, ruig in 't handelen, en eenigzints aan de kleeren kleevende. Van aanzien droog, en zwart-groen, maar als men ze tusschen de vingers vryft, in slym vergaande.

Aan de leden staan eenige groene knopjes als mostaartzaad, waar op iets wits voortkomt, waal, en klein als birse, krakende als men daar op byt, schier als aan 't voorige *Kruisgras*.

De smaak van 't geheele kruid is laf of smets, daar by wat riekende na *Komkommers*.

De wortel is geringe, en ligt om uit te trekken, drie of vier steelen uitgevende, een span of een voet hoog, in geene zydetakken verdeelt.

Naam. In 't Latyn *Herba memorie*, en *Parietaria Amboinica*; in 't Maleits *Daun ingat*, by de andere *Rube*, en *Daun bara*; dat is *Bloedzweeren-kruid*; in 't Ternatice *Goffo soninga*, of eigentlyk *Sonjinga*, dat is *Gedenk-kruid*, om dat bet met zyn blaadjes aan de kleeren blyft kleeven, als of 't den voorbygaande van iets wilde indagtig maken.

Plaats. Het wast onder de beggens, en in de tuinen omtrent de paggers.

Gebruik. Zyne blaadjes tusschen de vingers of banden gevreeven, tot dat ze tot slym worden, 't welk zeer ligt toegaat, werden op alderhande bloedzweeren gebonden, die ten naaften by ryp zyn, die bet voorts verkoelt, verweekt, doet opbreken, en den etter uittrekken, dies men 't daar op bind, al zyn ze opgebroken, maar om de beginnende te rypen, zyn ze te zwak.

In de Maleitse Grammatica aan iemand gezonden, wil zeggen, dat wy hem van iets indagtig maken, of dat hy aan ons gedenken zal.

Muriguti in *Hort. Malab. part. 10. fig. 32.* beschreeven, wil eenigzints hier mede overeen komen, dog bet *Malabaarse* zal ruiger zyn, grooter vrugten en zaden dragende. In 't gebruik tegens bloedvinnen komen ze overeen, waar by nog gedaan werd, dat, als men bet kookt in *Calappus-oly* en *Crocus*, (misschien *Curcuma*) geneest zy de wonden. Den Annotator maakt daar van een *Alfinæ* affinis flore candido.